

"Не сакам да шпекулирам за чувствата на српската нација низ целиот регион", вели Мирослав Лајчек, високиот меѓународен претставник, кој додава дека нема да се колеба да ги искористи Бонските овластувања за да ги смени сите официјални претставници, кои го попречуваат процесот на спроведување на мирот.

Од потпишувањето на Дејтонскиот мировен договор во декември 1995 година, Меѓународната мисија во БиХ донекаде покажа политички резултати, но и по 13 години таа како држава се наоѓа во национален мрак, кој го создадоа српскиот, хрватскиот и муслиманскиот национализам.

Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

ПРОТЕКТОРА (ФАТА) МОРГА ЕВРОПСКАТА

По дводневниот состанок во Брисел, кој заврши на 27 февруари, политичките директори на Управниот одбор на Советот за спроведување на мирот (ПИК) во Босна и Херцеговина изразија длабока загриженост во врска со официјалните повици за отцепување од страна на ентитетот Република Српска (РС) од БиХ, кои беа предизвикани со непринципиелното прогласување независност на Косово. Членовите на трипартиитното Претседателство на БиХ, претседателот на нејзиниот Совет на министри, како и водачите на владејачката коалиција во БиХ, присуствуваа на состанокот на ПИК, на кој се разговарало за актуелната политичка ситуација и стратегијата за идното присуство на меѓународната заедница во БиХ. Советот одлучил дека Канцеларијата на високиот претставник (ОХР) ќе остане во земјата и ќе продолжи да го спроведува својот мандат, кој е според заклучоците на Дејтонскиот договор. Во комуникетото објавено по состанокот, Управниот одбор на ПИК инсистирал на тоа дека ниту еден ентитет нема право на отцепување.

"Политичарите во БиХ мора да прекинат со практиката на заканување со еднострани промени на уставната структура на земјата", се вели во соопштението.

ПИК истакнува дека Босна и Херцеговина е призната како суверена држа-

ва, чиј територијален интегритет е загарантиран со Дејтонскиот договор. Уставот на БиХ ја дефинира земјата како држава на два ентитета, во која Бошњациите, Хрватите и Србите се конститутивни народи. Исто така, Управниот одбор ја опиша штетата која ја претрпеа дипломатските канцеларии во Бања Лука, кои биле уништени за време на неодамнешните протести против независноста на Косово.

"Меѓународната заедница ги задржува неопходните инструменти за борба против деструктивните тенденции и нема да дозволи обиди за поткопување на Дејтонскиот договор, без оглед дали доаѓаат однатре или надвор од земјата", се вели во комуникетото на ПИК.

На крајот од состанокот, главниот медијатор на меѓународната заедница во БиХ, високиот претставник Мирослав Лајчек, оцени дека земјата не е заложник на Косово.

"Не сакам да шпекулирам за чувствата на српската нација низ целиот регион", вели Лајчек, кој додава дека нема да се колеба да ги искористи Бонските овластувања за смена на официјалните претставници кои го попречуваат процесот на спроведување на мирот.

"Премиерот на РС, Милорад Додик, говореше за тоа опширно и рече дека е под притисок. Истовремено, властите во РС успеја да ги контролираат изразите на ова општо српско чувство. Не очекувам понатамошни протести или движења, кои би можеле да имаат капацитет да ја дестабилизираат земјата".

Според меѓународниот претставник Мирослав Лајчек, комуникетото било едногласно усвоено од страна на сите членови на ПИК. Независните набљудувачи оценуваат дека тоа значи дека руските дипломати, кои отворено го поддржуваат српското противење на независноста на Косово, ги прифатиле

НА ВО "ЖИВ ЕТНИЧКИ ПЕСОК"

изјавите за територијалниот интегритет на БиХ.

НЕУСПЕШЕН ЕКСПЕРИМЕНТ

Но, во споредба со помирливите и илузорни заклучоци на политичките директори на Управниот одбор на Советот за спроведување на мирот (ПИК), сепак Босна и Херцеговина претставува политичка бомба, на која и недостасува детонатор за повторно да експлодира. Од потпишувањето на Дејтонскиот мировен договор во декември 1995 година, Меѓународната мисија во БиХ донекаде покажа политички резултати, но и по 13 години таа како држава се наоѓа во национален мрак, кој го создадоа српскиот, хрватскиот и муслиманскиот национализам.

"Имено, дел од меѓународната јавност смета дека ги разоружа заскитаните паравоени единици, го намали обемот и влијанието на војските организирани на етничка основа и го надгледуваше враќањето на слободата на движење низ земјата", се истакнува во Извештајот на Меѓународната комисија за Балканот, кој ниту по две години од

неговото донесување не се разликува од реалноста во оваа земја.

За меѓународната заедница БиХ сè уште не е завршена политичка и воена серија од балканската сапуница, која во периодот од 1992 до 1995 година однеше повеќе од 250.000 невини жртви од сите националности. Оваа земја претставува класичен неуспешен експеримент за ЕУ, која се обиде да наметне свој етнички државен и кантонален концепт, при што Хрватите и Бошњациите ги стави во едно трло, додека Србите ги оддели во друго трло. На тој начин создаде паралелна власт, која ниту функционира на локално ниво, а уште повеќе не се почитува федералната Влада, која е сместена во Сараево.

Наспроти ова, меѓународната заедница сè уште верува дека може да ја спроведе својата политичка фатаморгана, која се темели на основите на превртената слика. Според нив, поранешните воени фронтovski линии, кои ја делеа земјата на парчиња од непријателски етнички енклави, станаа невидливи. Згора на тоа, Хрватска и Србија, велат од Меѓународната комисија за Балканот, овие земји привлечени од перспективата за европска интеграција, прекинаа со обидите за подривање на домашниот уставен поредок на БиХ.

"Ефектите на етничкото чистење се поткопани со враќање на имотните права на раселените, а постепената реинтеграција на повратниците го промени опкружувањето во поголем дел од земјата. Повеќе од 200.000 барања за враќање на куќи и на имоти на оние кои побегнале или биле протерани за време на конфликтот позитивно се решени".

Но, истовремено денес Босна и Херцеговина меѓународно повеќе е изолирана од она што беше пред неколку години. Заедно со Србија, таа е една од последните земји во Европа која, исклучувајќи ја програмата Партнерство за мир на НАТО, каде не се членки Турк-

УБИЕН ПОРАНЕШНИОТ БОШЊАЧКИ "ЦАР" НА ВОЈНАТА, ПОЗНАТ КАКО ЧОВЕК КОЈ ГО ПОЧНА КОНФЛИКТТОТ ВО БИХ

Рамиз Делалиќ, "гангстер" и поранешен командант на IX моторизирана бригада на Армијата на босанските муслимани, бил убиен на 27.6.2007 во Сараево. Често пати бил опишувач како човекот кој го почна конфликтот во БиХ. Во март 1992 г. тој пукал на српска свадбена веселба во Сараево, убивајќи го Никола Гардовиќ, гостин на свадбата. Самото убиство на Делалиќ, пак, наводно произлезло од неговите мафијашки врски.

менистан, Белорусија и Таџикистан, БиХ не ја ужива репутацијата на специјален ексклузивен клуб. Босна и Херцеговина сè уште е ризична земја, како што се, Ангола и Молдавија. Ситуацијата уште е подепресивна, бидејќи Босна го нема потпишано Договорот за стабилизација и асоцијација, кој всушност е база за отпочнување преговори земјата да стане кандидат за членка на ЕУ. Единствена значајна европска организација во која Босна успеа да се вклучи е Советот на Европа. Меѓутоа, уште во август 2004 година Парламентарното собрание на Советот на Европа го разгледа квалитетот на демократијата во БиХ и се праша за степенот на сегашната улога на (високиот претставник), кој не соодветствува со принципите за компатибилно членство на Босна и Херцеговина во Советот на Европа.

Потребата од уставни промени зазема високо место во меѓународната мировна и конститутивна агенда на заедницата. Притоа, сите страни се согласуваат дека постојат сериозни проблеми во сегашниот систем на федерализмот во Босна и Херцеговина. Ова делумно се должи на отсутството од кохерентна структура во регионалната Влада, како и поради тенденцијата на федералниот систем да се гледа како на проблем кој треба да се надмине, а не како модел кој ветува и овозможува процут на етничките заедници. Сегашната уставна архитектура е нефункционална, а она што е важно е дека уставната дебата покажа оти има потреба од реформа на босанскиот уставен систем. Но, заедно со потребата од уставна промена, главен проблем со кој денес се соочува Босна е транзицијата на нејзиниот моментен статус на протекторат, кој е дефиниран со Бонските овластувања, во одржлива самоуправа, раководена од процесот за прием во ЕУ. Принудната власт на високиот претставник првобитно беше креирана како од-

ТОТ Е НА ЗА УНИЈА

ВОЕНИТЕ ТРАУМИ НЕ МОЖАТ ДА ЈА ОБЕДИНАТ КОНТРОВЕРЗНАТА ФЕДЕРАЦИЈА

говор на заканите за мировниот процес. Меѓународната мисија во БиХ беше создадена поради нестабилното опкружување, кое настана како резултат на вооружениот конфликт. Таа беше креирана како институција (наметна власт) да интервенира и да ги надвлее домашните институции, кои се стремее да го нарушат јавниот ред и мир и да се спречат обидите на поранешните завојувани страни да го уништат интегритетот на државата.

Меѓутоа, како што се поместуваше агендата на босанската политика така таа "напукнуваше" на сосема различни прашања за демократската консолидација и развојот на власта. Од друга страна, пак, продолжија активностите на високиот меѓународен претставник, кои и натаму доминираат во креирањето на босанската политика. Оваа тенденција го спречи развојот на самоуправата, која е предуслов да се стане држава кандидат за ЕУ.

Сè додека постојат Бонските овластувања на високиот претставник, тие ќе влијаат врз сите политички калкулации, кои се прават во РС или во бошњачко-хрватската федерација.

ТРОЈЦАТА "ЛИЧНИ" ПОЛИТИЧАРИ

Како одговор на босанската политичка реалност, комесарот за проширување на ЕУ, Оли Рен, изрази подготвеност Договорот за стабилизација и асоцијација (ДСА) со БиХ да може да биде потпишан во април, но само доколку земјата ги финализира своите полициски реформи.

"Ова е одлична шанса... и јас верувам дека водачите нема да ја испуштат", истакна Рен на состанокот на Управниот одбор на Советот за спроведување на мирот (ССМ), кој се одржа минатиот месец во Брисел.

Тој, исто така, ги потсети политичките водачи од БиХ дека треба да се расчистат преостанатите разлики во врска со пакетот полициски реформи. Оли Рен нагласи дека мора да се исполнат и условите: целосна соработка со Трибуналот на ОН за воени злосторства, реформа на националниот радиотелеви-

ЖРТВИТЕ ОД ВОЈНАТА ВО БИХ СВЕДОЧАТ ЗА СВЕРСТВАТА КОИ СЕ ПРАВЕНИ НА СИТЕ ТРИ СТРАНИ

зиски сервис и реформа на јавната администрација. Сегашната структура на Босна и Херцеговина се состои од два дела, кои претставуваат иницијален извор на незадоволство: Република Српска и Муслиманско-хрватската федерација, кои се обединети во лабави централни институции.

Во сегашното босанско тричлено Претседателство се: Харис Силајџиќ (Бошњак), Жељко Комшиќ (Хрват) и Небојша Радмановиќ (Србин). Тие дадоа заклетва на 6.11.2006 г., веднаш по општите избори, кои се одржаа на 1 октомври истата година. Тие се избрани преку директен изборен систем со четиригодишен мандат. Дојдоа на местото на Сулејман Тихиќ, Борислав Паравац и Иво Мирковиќ.

Силајџиќ е роден на 1.10.1945 г. во Сараево. Дипломирал на Факултетот за арапски јазик и исламски студии во Либија, а докторирал на тема "Американско-албанските односи". Овој Бошњак предавал арапски јазик на Универзитетот во Приштина, на Филозофскиот факултет во Сараево, како и на многу меѓународни светски образовни институции. Но, попознат е како "голем муслимански националист", кој бил една од клучните фигури во текот на војната во БиХ (1992/95). Во периодот од 1991/93 г. бил министер за надворешни работи, а потоа премиер од ноември 1993 до февруари 1996 г. Десет месеци подоцна бил копретседател на Советот на министрите на БиХ, каде останал на функција сè до февруари 2000 г. Прво бил член на

контроверзната Странка за демократска акција (СДА), а ја напуштил во 1996 г. кога ја формирал Странката за БиХ, на чие чело се наоѓа и денес.

Жељко Комшиќ е роден на 20.1.1964 г. Дипломирал на Правниот факултет во Сараево. Во текот на воениот конфликт во БиХ (1992/95) Комшиќ бил во составот на Армијата на БиХ. Во 1995 г. го добил најголемото воено одликување "Златен лилјан". Политичката кариера тој ја почнал во Социјалдемократската партија на БиХ. Во 2000 г. бил избран за претседател на Општина Ново Сараево, каде на таа функција останал една година. Од таму бил назначен за амбасадор во Белград. По изборниот пораз на СДП во 2002 г. поднел оставка, а на локалните избори во 2004 г. повторно бил избран за претседател на Ново Сараево. Од оваа функција е избран за член на босанското Претседателство. За време на изборите за него повеќе гласале Бошњацие отколку Хрватите во Босна, поради што долго време бил оспоруван неговиот избор, кој требало да го даде Хрватот кој ќе станел член на босанското колективно Претседателство.

Небојша Радмановиќ е роден 1.10.1949 г. Дипломирал на Филозофскиот факултет во Белград. Бил директор на Архивот на Босанска Краина и на Архивот на Република Српска, директор на Народниот театар во Бања Лука итн. Тој е член на Сојузот на независните социјалдемократи (СНСД). На изборите во Република Српска за него гласале 53,26 отсто од Србите.

ADNAN REISEN
STUTTGART

Informacii
od 900 до 2100
Büro Stuttgart
Tel. 0711 / 8 17 78 72
Fax 0711 / 8 17 78 73
Mobil 0171 / 5 46 32 20
www.dautoski.de

FREIBURG
OFFENBURG
KARLSRUHE
STUTTGART
ULM
AUGSBURG
MÜNCHEN
KUMANOVO
SKOPJE
GOSTIVAR
KICEVO
VERBUNDUNG MIT
SPOJUVANJE SO
STRUGA PRILEP
OHRID BITOLA

Adnan Reisen
Büro Kičevo
Tel./Fax: 045 / 228 630
Mobil 075 / 742 721
070 / 711 788
Büro Freiburg
Tel. 0761 / 500 235
Mob. 0170 / 411 76 93
Büro Offenburg
Tel. 0781 / 17 48
Sekoja sreda, petok i nedela
Germanija - MAKEDONIJA
Sekoja sreda, sabota i nedela
Makedonija - GERMANIJA

70469 STUTTGART - Leobenerstr. 33 - FEUERBACH